

ressona - xalesta melodia, / y t'ànima, dementres, - al Cel emprèn el vol», Jaume Pomar, 1886 (BSAL 1, xxxvii, 2)

Present amb *ó* generalment en cat central [Bna. 1915 ---; *al tró rəsónə* StPolM, 1925], tancada en l'occid, almenys en els Pirineus: *lo tró řesóne* Tor de V. Ferrera 1932, *řesóne la péya* 'en el cingle hi ha un eco' (Tavascan, 1934); *ressonant* [Conversió de Eco en «roca *ressonant*» c. 1490, Fc. Alegre]; *ressonància* [Lab. 1840], alguna vegada *ressonança* *Ressò* [DTo 1670, *morir-se de ressò* mall. «de angustia, de pesadumbre», *DAG*] *Ressonador* *Ressonós* [N Oller, *DAG*] *Rere-so* o bé *reassò*

CPT SAVIS: *Sonòmetre* [1868, *SLutCosta*]; *sonometria* [id. i *DOrt*]. *Unison* adj [*veus unisones*, Ss. xv, xvi, *DAG*; *DOrt*; *DFa*]; també s'ha usat bastant *unissò* en la loc. a l'*unissò Unisonant*, *unisonància*, *unisonal*. +*Supersònic* més ràpid que la velocitat del so [c. 1940], p. ex (i exemplar!): «no té dret el sorge a velocitats *supersòniques*», «oix que a l'estratosfera!» (clam dels habitants de les nostres platges, cada estiu)

Sometent, aglutinat com un sol mot i amb valor adverbial 'toc de campanes per convocar ciutadans armats a fi de perseguir malfactors o enemics' [1391, *Ardits*], veg. la documentació aplegada en el *DAG* i *AlcM*; 'aquests ciutadans o el cos que formen' [S xv, *ibid.*]: es formà a base de locucions com *exiren so metent* 'van sortir al toc de les campanes (que cridaven aqueixos ciutadans)', i en l'origen es troba *metre so* en totes les formes personals del verb: «quant los almugàvers agren oit lo manament del rey, anaren-se'n ves la vila, e les gaytes qui ls sentiren venir, cridaren molt fortment e *meseren so* per la vila», «ans que fos ben dia clar, fessen *metre so* vés aquella part hon éran los franssesos», Desclot [fets dels anys 1280, §§ 102, 152; *NCl* III, 146.7; v. 24.3].

Ja en docs cancellereses de princ. S xiv com el de 1309 (cf *ravatar*), o 1325: «l'altre escapà e *mès so* --- los dits corredors se cuytaren tan règeament, depús lo *so fo mès*, que aconseguiren-hi enqara tro a 200 persones o pus, que hi ocheiren» (Finke, *Acta Ar* III, 216, 481); «exí de la vila *so metén* ---», doc de StCeloni a. 1370 (que he citat a prop. del substantiu *sagramental*, que se n'usà com a sinònim) També s'abreujava de vegades la frase, substantivant *so* amb un valor equivalent: «gran fo lo *so* e l'encaç qui fo fet al cavaller per ço que li tolguessen la donzella», Lull (*Blanq*, *NCl* I, 254.4); «dix-li que *matés so* e --- que tuyt isquessen al *so* --- e feya defora al *so* exir», Desclot (§ 152, v. 24.22); «lo balle de Cívís, ab lo *so* de Cívís, acassà un hom --- perçò com --- vedave penyora al bander», *Spill* de Castellbò (1518), 83v. MilàF usà encara el mot en la seva forma no aglutinada en la seva epopeia de restauració «quant veureu gran fumera envers ponent. / Prenguen al puny les armes tots los faels, / y surten de llurs masos, gran *so metent*» (*Pros Bernat*, v. 372)

Encara que sovint es va escriure *somatent* amb *a*, era per ignorància: no sols de l'etim sinó de la pron popular en cat. occid *toká a sometén* (Tor i Àreu de

V Ferrera, 1932-3), Jlluís Pall, *Els Pastors i les Estrelles*, p. 144, veg context en *FURRO* La nostra institució restà vigorosa, mentre que en altres països de llengües germanes, on s'usaren expressions paral·leles, decaigueren aviat: *imos faziendo roido* en l'Arx. de Hita, v. 1196c, *fazer apellido* cast. medieval etc.; però la llengua dels «Tercios» com ho hauria pogut conservar?; en la nostra, al contrari, el mot apareix de vegades substantivat per designar els membres de la ciutadana institució, entre ells els qui maldaren amb els tercios: «és una maravella - de veure'ls *somatens*. / com més los aturmenten - sempre són més valents» (fets de 1609, MilàF, *Romilo*, 94.1)

A Ciutat no és possible ni assenyat el *sometent* (oblidem el tristíssim moment de 1921), a penes ens cal recordar com s'ha mantingut vigorós a muntanya: «els clavà en terra, amb el surt de la primera sorpresa, un tropell d'homes decidits que desembocaren de les cases veïnes, amb l'escopeta encarada sorrudament a punt de fer foc: —*Alto al sometent!* —cridaren alhora tres o quatre veus enrogallades --- a l'oïr --- aquell repic de fusellades en --- el Puig de la Garsa, s'havia llevat el *sometent* de Tordera, i ---»; «--- juli de rams que els treien del damunt el pes de tants anys de maledicció --- li feien petons i li deien —*Mare!* En aquell punt desembocaven a la cuina una colla de voluntaris, al crit d'*alto al sometent* --- espaordidor terrabastall, arruixant de plom de banda a banda l'entrada de la cuina ---», Coromines (*Silèn* VIII, xx, *O C*, 47b, 106e 23).

¿Cal encara recordar que allò de *som atent* no era més que una falòrnia? No ens en avergonyim massa, perquè encara estrangers més erudits, tot i aduir molts testimonis de *sonum mittendo* en el nostre llatí medieval, i d'altres de *vocem emittere* id., en altres dominis romànics, acabaven com Leo Wiener (*ZRPb* xxxv, 462) amb la super-falòrnia d'una etimologia aràbiga *šamâta* 'terrabastall', 'batussa', 'trabals'.

Sometenada [*DAG*] 'anada a sometent'. Pel que fa a *sometenista*, caigut en bona hora en desús, fou una invenció de la tríada MtzAnido-Primo-Ventosa: no ha d'existir perquè, dolgui o no a aquella trepa de colonialistes i traïdors (enyorada per ben pocs ximplés), els catalans tots som del sometent quan cal. (i prou n'hi ha).

¹ «Los corsces qui són dessecats per gran calor, són pus *sonables*», Lull, *Arbre de Sci* I, 320.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:
son, en *so de*, en *tal so*, de *tal so*, *entrar-hi en so de guerra*, *venir en so de pau*, **sona*, *sonet*, *sonetista*, *soneta*, *sonar*, *sonable*, *sonada*, *fer tal o tal sonada*, *sonata*, *sonatina*, *sonador*, *sonaire*, *sonall*, *sonalla*, *sonaja*, *sonaiolo*, *sonament*, *sonant*, *sonança*, *sonaria*, *sonera*, +*sonadissa*, *sonit*, *sonor*, *sonoritat*, +*sonoratiu*, *sonoritzar*, *sonorització*, *sonorós*, *insonor*, *insonoritat*, *assonant*, *assonància*, *assonar*, *assonantar*, *assonantat*, *consonar*, *consonant*, *lletra consonant*, *consonància*, *consonança*, *consonant f*, al *consonant*, *aconsonantar*, *semiconsonant*, +*consonàntic*, +*semiconson-*, *conso-*